

KIND EN ZONDAG

OP WEG

Maandblad voor de godsdienstige opvoeding van kinderen
november 1976 - jaargang 45 - nummer 4

Drie keer een man

In de loop van dit jaar 111 van het bestaan van onze vereniging brengen wij in een drietal artikelen drie mannen ter sprake die elk op hun eigen wijze de vereniging hebben gediend. Dit tweede artikel handelt over Gerrit Pieter Fruijt van 1 november 1879-1 november 1924 verenigingsagent.

Een man die te lang bleef

't Was woensdag 17 september 1879. De Nederlandsche Zondagsschool Vereeniging hield haar 13e Algemene Vergadering in 'Maison Stroucken' in Amsterdam.

De voorzitter, ds. C. S. Adama van Scheltema, was door ongesteldheid verhinderd, maar had een hartelijke feestgroet gezonden. De Binnenlandse Secretaris, de heer T. M. Looman, presideerde. Veel leden waren opgekomen.

Belangrijke mededelingen werden gedaan, doeltreffende besprekingen gehouden en gewichtige besluiten genomen, ook met het oog op het aanstaande eeuwfeest der Zondagsscholen (juni 1880).

Nog had er een belangrijke gebeurtenis plaats. De heer J. Moora nam na zeven jaar dienst, als Agent afscheid van de Vereeniging, daar hij een beroep naar Neerbosch had aangenomen. Na zijn afscheidwoord sprak de heer Looman: 'Gij gaat ons verlaten, broeder Moora, en het is ons een behoefte u dank te zeggen voor de trouw en de liefde, waarmede gij uw werk hebt volbracht. Ga voort met werken in den wijngaard des Heeren. God geleide u en stelle u nog voor velen tot een zegen!'

En toen vervolgde hij:

'En nu, het verheugt ons aan de vergadering te

kunnen mededeelen, dat door ons een nieuwe agent is benoemd geworden, en dat deze onder biddend opzien tot God die benoeming heeft aangenomen'. Toen werd de nieuwe agent, broeder G. P. Fruijt Jr., uitgenoodigd op het platform te komen, waarop hij in zijn functie met een ernstig en hartelijk woord werd bevestigd.

Broeder Looman sprak vervolgens:

'1 november 1879 hoopt ge als agent der Nederlandsche Zondagsschool-Vereeniging in dienst te treden. Ge zijt geen onbekende in ons midden, en inzonderheid ik ken u, immers zijt ge een mijner oude Zondagsschool-leerlingen. Welnu dan, aanvaard uw werk onder biddend opzien tot God, tot zegen van 's Heeren rijk en tot nut der Vereeniging! Door de Nederlandsche Zondagsschool-Vereeniging wordt ge in dit oogenblik bevestigd tot onzen Agent. Gods zegen ruste op u!'

't Was als sprak de oude Paulus tot Timotheüs, zijn 'oprechten zoon in het geloof', en als ordende de veteraan de rekrut tot zijn werk.

De nieuwe agent, broeder Fruijt, verzocht alsnu een enkel woord tot de vrienden te mogen spreken. Hij zei:

'De wijsheid van Gods raadsbesluiten heb ik ook in

mijne benoeming als Agent dezer Vereeniging leeren kennen. Veel kan ik niet beloven, maar dit mag ik u zeggen, dat ik voor de Nederlandsche Zondagsschool Vereeniging wensch te arbeiden, zooals ik het door Gods genade heb mogen doen voor de Christelijke school, waaraan ik van mijne jeugd af heb mogen werken. Zie ik op mijn voorganger of zijne ervaring, o, dan schijnt mij de taak zwaar toe; maar met de bede van Koning Salomo zie ik op tot God, in Wiens kracht ik ook deze benoeming heb aangenomen! Ontvang mijn dank, geachte bestuurders! voor het vertrouwen in mij gesteld: en gij, leden dezer Vereeniging! steunt mij met uw gebed en wilt ook mij ontvangen en steunen, gelijk ge het zoo menigmaal, ja steeds mijn voorganger hebt gedaan'.

En hiermee begon voor G. P. Fruijt, oud 27 jaar, een loopbaan die vijf en veertig jaar zou duren.

Wie was deze Gerrit Pieter Fruijt eigenlijk.

In een artikel ter gelegenheid van zijn zilveren ambtsjubileum geschreven, staat: Den 23sten Oktober 1852 geboren uit eenvoudige, algemeen geachte ouders, die hem opvoedden in de vreze des Heeren, ontwaakte in het jeugdige hart reeds vroeg de lust om den Heer te dienen; en daarmede gepaard ging het verlangen om tot predikant eens te mogen worden gevormd.

En 't leek eerst wel, dat het dien weg op zou gaan. Waren eigen middelen niet toereikend, dit behoefde geen bezwaar te zijn. Een paar predikanten, die schik hadden in den vluggen jongen, stelden geheel uit eigen beweging voor, een deel der studiekosten te betalen. Maar hier was buiten den waard, beter gezegd, buiten de eergierigheid van de ouders gerekend. Zij meenden, dat zij niemand tot last mochten zijn; en 't was hun daarbij ook niet duidelijk, of de Heer hun zoon werkelijk tot het genoemde ambt riep. Geen dominée worden dus. Wat dan? Wat met den jongen, die altijd spreken en preeken wilde, te beginnen?

De heer T. M. Looman, bij wien onze knaap reeds ter catechisatie ging, toen hij de bekende school van den Heer Oostmeijer op de Boommarkt bezocht, had zeer veel schik in den vrijmoedigen, opgeruimden leerling, en diens toekomst ging den vaderlijken vriend zeer ter harte.

'Laat hem onderwijzer worden', luidde nu het advies, 'zoo ben ik ook begonnen. Wij kunnen dan verder zien, welken weg het op moet'.

En G. P. deed wat men hem zeide. Hij werd kweekeling op de Waalsche Diaconieschool. Daarna op de Christelijke school, waar hij vroeger leerling was; slaagde dan voor het onderwijzers-examen, en zag zich eindelijk aangesteld als secundant aan het Instituut van den Heer Roodhuizen op de Heerengracht te Amsterdam, welke betrekking hij later verwisselde met eene aan de Nederduits Hervormde diaconiescholen in de hoofdstad. Bij de 'Vereeniging ter verbreiding der Waarheid' in de Elandstraat was hij spoedig in allerlei

samenkomsten een zeer bekende figuur. En niemand vond het vreemd, dat de bewegelijke, immer in den dienst der inwendige zending bezig zijnde jeugdige vriend zich tenslotte geheel gaf aan het werk, dat hem het liefste was. Daarvoor had hij zelfs vermindering van tractement over.

En de Heer wees weder den weg. Door de Nederlandsche Zondagsschool-Vereeniging werd hem de betrekking als Agent aangeboden.

Fruijt liet zijn school varen, en aanvaardde op 1 November 1879 zijn nieuwe betrekking.

Dit betekende een heel leven lang: dagen- en soms wekenlang van huis. Dat moest zijn gezin, en met name zeker ook zijn vrouw, heel wat gekost hebben, want man en vader zo vaak te moeten missen, is een heel offer.

Wat denkt u van het volgende zondagsprogramma, dat echt geen uitzondering vormde en dat hij in Friesland afwerkte, ver van zijn amsterdamse woning:

9.00 uur: Kerkdienst in Ferwerd, waarin Fruijt voorging.

11.30 uur: Zondagsschool voor de kleine kinderen.

1.30 uur: Kerkdienst in Westernijkerk.

3.30 uur: Zondagsschool voor de grote kinderen.

's Avonds werd dan nog een bespreking over het zondagsschoolwerk in de pastorie gehouden.

Men heeft vast nooit geprobeerd de vele kilometers te tellen, die Fruijt te voet of per trein heeft afgelegd, noch ook de vele huizen, waarin hij op zijn tochten onderdak vond.

'Hij reisde - zo schreef 'een vriend' bij zijn zilveren jubileum - kris-kras ons land door, was nu in het noorden van Friesland, dan in het zuiden van Zeeland. Hier moest een zondagsschool gesticht, daar een bestaande worden geholpen, elders een verzwakkende worden versterkt. In de eene plaats moest liefde voor het Zondagsschoolonderwijs worden gewekt, in een andere gemeente leiding aan het werk worden gegeven, in een derden kring was een proefles zeer op haar plaats of een frisch woord tot het personeel.

En overal werd broeder Fruijt met liefde ontvangen. Van tal van kansels mocht hij aan eene opwekkingsrede voor de Zondagsschool de prediking van het Evangelie verbinden. Dus was hij toch evangeliédienaar geworden. En zóó zeer gevoelde hij zich in zijn werk thuis, dat hij, zoowel het aanzoek van den kerkeraad eener gemeente in België om zich voor haar als predikant beschikbaar te stellen, afwees, - als dat andere vereerende verzoek van den president der Zuid-Afrikaanse Republiek, Paul Kruger, om naar Zuid-Afrika te komen, waar de toekomst van den leerling van T. M. Looman in elk opzicht verzekerd zou zijn.

Het getal der afdelingen, zowel als der Zondagsscholen, die zich aansloten, werd grooter en grooter.

Broeder Fruijt heeft de harten van aanzienlijken en geringen gewonnen. Overal is hij welkom. Wie heeft hem niet horen spreken van den preekstoel of op

vergaderingen? Kort, met verheffing van stem, stoot hij zijn frissche zinnen uit.

En zijn eigenaardige woordkeus, welke menigmaal een glimlach oproept, dwingt tot luisteren.

Wee u, als hij het in een intieme samenkomst op u heeft gemunt; dan wordt er aan uwe initialen een combinatie van woorden verbonden, welker toelichting u bij beurten doet blozen of hoofdschudden, in elk geval u doet lachen.

En intusschen schudt die krullekop, en klemmen die lippen op elkaar, en schijnen die guitige oogjes achter die nooit ontbrekende bril, u te willen doorzien. Fruijt is ook schrijver, en hij heeft aardige verzen gemaakt. Een voorbeeld hiervan is het vers dat hij schreef bij het overlijden van T. M. Looman.

(Zie vorig artikel pagina 91)

Fruijt is ook een bewonderenswaardig organisator. Denken de vrienden, die onze Jaarvergaderingen hier en daar bezoeken, er wel eens aan, hoeveel er vooraf geregeld moet worden, zal alles op den aangewezen dag goed van stapel lopen. Wat al geschrijf en gereis. Wat al gezoek naar goed logies voor afgevaardigden en vrienden. Eindelijk is alles in orde, en de samenkomsten worden gehouden. Is er iets te vragen of te regelen, broeder Fruijt geeft antwoord en helpt. Hij zorgt dat ieder kan zitten, en blijft des noods zelf staan. En wanneer alle plaatsen aan den broederdisch zijn aangewezen, blijkt er soms voor hem geen stoel meer te zijn'.

Zowel uit de verslagen van de huldigingen ter gelegenheid van zijn vijftiengjarige als van zijn veertig-jarig ambtsjubileum, respektievelijk in 1904 en 1919, blijkt welk een grote waardering bestuur en leden hadden voor het werk van deze trouwe, bezielde 'Vertegenwoordiger', zoals hij dan heet.

Ook het bij de viering van het vijftiengjarige bestaan van de N.Z.V. in 1891 aan hem opgedragen en op de melodie van het duitse volkslied toegezongen lied, getuigt daarvan.

Zouden wij u niet gedenken?

Goede, beste, trouwe Vriend!

Die met altoos frissche krachten

Hebt de Zondagsschool gediend!

Zie waar alles om u jubelt

Op dit blijde zilv'ren Feest,

Zingen we in dit lied met vreugde

Van uw werk en trouw het meest.

Reizend, trekkend, dan weer sprekend,

Schrijvend, dichtend, doorgaans blij,

Geeft ge niet slechts echte spijze,

Maar Ge geeft ook fruit daarbij.

O, wie zou dien vriend niet kennen!

Waar men Zondagsscholen vindt,

En waar die nog zullen komen,
Zeker dat men Fruijt daar mint.

Broeder, blijf nog lange werken
Voor der Zondagsscholen zaak.
Kracht en lust van Boven wachtend,
Voor uw moeitevolle taak.
Dat de Heer steeds rijker vruchten
Op deez' grooten akker zend'
Ook door 't onvermoeide pogen
Van den Zondagsschool-Agent.

En bij de viering van het vijftig-jarig bestaan van de vereniging in 1916 ontvangt Fruijt van het bestuur een beeldje van een trekkend belgisch paard, met het volgende vers:

'Arbeid'

(Plastiek van Timo van der Meer)

Gij hebt 'getrokken', kracht ontvouwd,
Als "t werkpaard" in 't Ardennerwoud,
Gerukt aan de overzware vracht,
En zóó het werk vooruitgebracht.

Dies predikt U dit schoon symbool
Uw werk voor Neêrlands Zondagsschool:
Gij hebt met energie volhard,
Met taatheid, die bezwaren tart.

Vier Gij daarom vooral nu feest:

God is uw schild, uw loon geweest,
Want, wierpt Gij U voor 't kind in 't tuig,
De vracht werd vreugd: wat blij gejuich!

Aanvaardt dit beeld dan van 't Bestuur,
Als stoere werker, in dit uur,
En plaats het op uw lessenaar,
Wij doen het op het dankaltaar.

Dank ook uwe trouwe Echtgenoot,
Die U het 'trekken' niet verbood,
U zelfs voor 't werk van dezen dag
Gaarn' afstond, schoon ze U nauw'lijks zag!

'Trek' jaren lang nog in 't gareel,
Als "t werkpaard". eischt de last ook veel;
Maar schrijd vooral als "t strijdros" voort,
Mét 't kind naar 't overwinningsoord!

En wordt Gij eenmaal afgelost,
Klink' 't U dan tegen op uw post:
'Smaak eeuwig nu de vreugd der vracht:
'Door kind'ren wordt Gij opgewacht!'

Ds. J. J. van Noort.

(Vervolg in het decembern timer).